

voerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, moet aldus worden uitgelegd, dat een overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegde rechter in de zin van deze bepaling, slechts kan worden geacht door een in Luxemburg woonachtige persoon uitdrukkelijk en in het bijzonder te zijn aanvaard, indien die overeenkomst niet slechts is gesloten in de door artikel 17 van het Verdrag vereiste schriftelijke vorm, doch bovendien is vervat in een uitsluitend en bijzonderlijk daaraan gewijde clause, die door de in Luxemburg woonachtige partij afzonderlijk is ondertekend, zodat ondertekening van het contract als geheel op zichzelf daartoe niet volstaat. Het is evenwel niet noodzakelijk dat die clause is opgenomen in een van het contract zelf onderscheiden stuk.

Kutscher

Mertens de Wilmars

Mackenzie Stuart

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 6 mei 1980.

De griffier

A. Van Houtte

De president

H. Kutscher

CONCLUSIE VAN DE ADVOCaat-GENERAAL G. REISCHL
VAN 20 MAART 1980¹

*Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,*

In deze zaak gaat het om de uitlegging van artikel I, tweede alinea, van het protocol bij het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: het Executieverdrag). Deze bepaling luidt als volgt:

„Een overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegde rechter in de zin van artikel 17 (Executieverdrag) heeft, ten op-

zichte van een persoon die in Luxemburg woonplaats heeft, slechts rechtsgevolg indien deze de overeenkomst uitdrukkelijk en in het bijzonder heeft aanvaard”.

Partijen in het hoofdgeding hebben in 1977 een reeks leasingovereenkomsten voor automobielen gesloten. Verzoekster in het hoofdgeding, de Duitse firma Porta-Leasing GmbH, heeft deze contracten opgezegd en vordert thans van verweerster in het hoofdgeding, de Luxemburgse firma Prestige International

¹ — Vertaald uit het Duits.

SA, schadevergoeding wegens niet-nakoming.

De gelijkkluidende contractformulieren bevatten onder meer de volgende forumclausule:

„§ 12 Algemeen

...

- (5) Alle verbintenissen uit deze overeenkomst moeten worden uitgevoerd op en alle geschillen daaruit voortvloeiende behoren tot de kennisneming van de rechter van de plaats waar de verhuurder is gevestigd”.

Verzoekster maakte haar vordering ahangig voor het Landgericht Trier; de bevoegdheid van deze instantie werd evenwel door verweerster betwist, op grond dat de forumclausule door haar niet *uitdrukkelijk en in het bijzonder* was aanvaard, zoals artikel I, tweede alinea, van het protocol bij het Executieverdrag verlangt.

Het Landgericht Trier verklaarde zich daarop onbevoegd: het overwoog dat een forumclausule slechts dan bindend is voor een persoon met woonplaats in Luxemburg, indien zij is vervat in een afzonderlijk stuk, onderscheiden van het contract zelf.

In hoger beroep heeft de 2e Zivilsenat van het Oberlandesgericht Koblenz bij beschikking van 28 september 1979 de behandeling van de zaak geschorst en krachtens de artikelen 1 en 2, sub 2, van het uitleggingsprotocol van 3 juni 1971 het Hof van Justitie de volgende vraag voorgelegd:

„Voldoet een overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegde rechter, die deel uitmaakt van een met een in Luxemburg woonachtige persoon gesloten contract

en in het ook door deze ondertekende contractformulier niet in het bijzonder onder de aandacht is gebracht, aan de geldigheidsvereisten van artikel I, tweede alinea, van het protocol bij het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken?”

Anders dan verzoekster in het hoofdgeding meent, moet deze vraag ontkenkend worden beantwoord, en wel op grond van de volgende overwegingen die ik in hoofdzaak aan de opmerkingen van de Commissie ontleen.

Volgens artikel 17 Executieverdrag is een forumclausule in het algemeen slechts geldig wanneer zij schriftelijk dan wel mondeling met schriftelijke bevestiging is overeengekomen. Voor een persoon met woonplaats in Luxemburg komt daar in gevolge artikel I, tweede alinea, van het protocol bij het Verdrag als extra voorwaarde nog bij, dat deze persoon de clausule *uitdrukkelijk en in het bijzonder* moet aanvaarden. Blijkens het rapport-Jenard (PB C 59 van 1979, blz. 63) heeft dit vormvereiste een beschermende functie ten gunste van personen die in Luxemburg woonplaats hebben. Omdat door hen gesloten overeenkomsten zo vaak internationale overeenkomsten zijn, lopen zij veel meer risico voor buitenlandse gerechten te worden gedagvaard dan iemand die in een andere verdragssluitende staat woont. Zoals de Commissie heeft opgemerkt, wordt die bescherming deels al hierdoor verwezenlijkt, dat de geldigheid van een forumclausule afhankelijk is gesteld van uitdrukkelijke aanvaarding door de Luxemburgse partij. Men mag echter niet over het hoofd zien dat vele internationale overeenkomsten, zoals in casu, worden gesloten door ondertekening van voorgedrukte standaardcontracten die, naast een aantal andere clausules, ook een uitdrukkelijke forum-

clausule bevatten. Het gevolg hiervan is dat deze forumclausules, ook wanneer zij in een opvallende letter zijn gedrukt, toch te weinig aandacht krijgen. In artikel I, tweede alinea, van het protocol bij het Executieverdrag hebben de verdragsluitende staten als voorwaarde voor de geldigheid van de forumclausule bepaald, dat de in Luxemburg woonachtige partij ze uitdrukkelijk *en* in het bijzonder dient te aanvaarden. Uit de verbinding van beide elementen door het woordje „en” blijkt al dat de aanvaarding „in het bijzonder” een extra geldigheidsvoorwaarde is naast de eerder genoemde voorwaarden.

De Commissie stelt zich derhalve op het standpunt dat aan het vereiste van „aanvaarding in het bijzonder” slechts dan wordt voldaan, wanneer de forumclau-

sule door de Luxemburgse partij is aanvaard middels een verklaring die vervat is in een afzonderlijke akte, waarin verder geen andere contractsbepalingen zijn opgenomen.

Zo ver zou ik echter niet willen gaan. Aan verzoekster moet worden toegegeven dat de betrokken bepaling naar de letter genomen geen afzonderlijke akte verlangt. Mijns inziens is de bescherming van de Luxemburgse partij voldoende gewaarborgd wanneer deze in een bijzondere schriftelijke verklaring de forumclausule uitdrukkelijk aanvaardt. Dit kan hij doen door middel van een afzonderlijke akte, maar ook door middel van een afzonderlijk ondertekende verklaring op het contractformulier zelf, waarin hij uitdrukkelijk erkent de forumclausule te aanvaarden.

Ik geef derhalve in overweging de prejudiciële vraag te beantwoorden als volgt:

Een forumclausule die op niet bijzonder opvallende wijze is vervat in een standaardcontract, afgesloten met een in Luxemburg woonachtige persoon en ook door deze ondertekend, voldoet niet aan de geldigheidsvereisten van artikel I, tweede alinea, van het protocol bij het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken van 27 september 1978. Wil de forumclausule rechtsgevolg hebben, dan moet de in Luxemburg woonachtige partij ze door middel van een aparte schriftelijke verklaring uitdrukkelijk aanvaarden.